

ע"פ 2336/14 - ג'מיל ווערי נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 2336/14

לפני:
כבוד המשנה לנשיא מ' נאור
כבוד השופט נ' סולברג
כבוד השופט מ' מזוז

המערער: ג'מיל ווערי

נ ג ד

המשיב: מדינת ישראל

ערעור על גזר הדין של בית המשפט המחוזי בירושלים
מיום 16.3.2014 בת"פ 12491-11-13 שניתן על-ידי
השופט הבכיר א' כהן

תאריך הישיבה: כ"ד בחשון התשע"ה (17.11.2014)

בשם המערער: עו"ד רז צחי; עו"ד עבד דראושה

בשם המשיב: עו"ד חיים שוויצר
בשם שירות המבחן למבוגרים: ברכה וייס

פסק-דין

השופט נ' סולברג:

1. ערעור על גזר הדין שניתן בבית המשפט המחוזי בירושלים (השופט הבכיר א' כהן) בת"פ 12497-11-13 מיום 16.3.2014, בגדרו הושתו על המערער 40 חודשי מאסר לריצוי בפועל, מאסר על-תנאי, שלילת רישיון נהיגה למשך שלוש שנים, וכמו כן חוייב המערער בתשלום פיצוי כספי למתלונן בסך של 10,000 ₪.

עיקרי העובדות

2. המערער, בן 22, הורשע על-פי הודאתו בהסדר טיעון בביצוע עבירות של סיכון חיי אדם בנתיב תחבורה, גניבת רכב וחבלה במזיד ברכב. על-פי עובדות כתב האישום המתוקן, קשר המערער עם שניים נוספים לגנוב מכונית ולמכרה באזור יהודה ושומרון. ביום 30.10.2013 הגיעו השלושה לשכונת בית הכרם בירושלים, השניים האחרים שברו את חלון המכונית של המתלונן, החליפו את מחשב המכונית ושברו את המפסק כדי להתניעה. באותה עת, תצפת המערער במטרה להתריע מפני עוברי אורח. לאחר שהמכונית הותנעה, נהג בה המערער לכיוון מחסום קלנדיה. כיוון שבמכונית הייתה מותקנת מערכת פוינטר, הוזעקה המשטרה והמכונית אותרה. המערער הבחין בניידת משטרה, והחל להימלט בנסיעה פרועה שנמשכה דקות ארוכות, וכללה, בין היתר, נהיגה במהירות גבוהה, זגזוג בין נתיבים, עקיפת כלי רכב, ביצוע פניות פרסה מהירות על מנת להימנע ממפגש עם מחסומים משטריים, עקיפת ניידת משטרה שחסמה את נתיב התנועה, חציית צומת ברמזור אדום וגרימה לכלי רכב אשר נסעו בכביש לסטות מנתיב נסיעתם ולבלום בפתאומיות כדי שלא להתנגש במכונית. בהמשך, פנה המערער פנייה חדה לשביל עפר, איבד שליטה על המכונית, עלה על המדרכה ונעצר. אז החל המערער לברוח מהמקום ברגל, ולבסוף, לאחר שהתנגד למעצר ודחף שוטר, נעצר על-ידי השוטרים שהשתלטו עליו. למכונית נגרם נזק רב.

3. ביום 11.2.2014 הורשע המערער על-פי הודאתו בהסדר טיעון, ושירות המבחן התבקש להגיש תסקיר בעניינו. שירות המבחן התרשם כי למערער מאפייני אישיות בלתי בשלים, מתקשה להציב לעצמו גבולות ברורים ונוטה לפעול באימפולסיביות וללא מחשבה על השלכות מעשיו. לצד זאת, שירות המבחן התרשם כי המערער מודע כיום לדפוסי התנהגותו הבעייתיים ומביע רצון לנהל אורח חיים נורמטיבי ותקין. בשל גילו הצעיר, האחריות שלקח על עצמו, ההתרשמות לפיה מעצרו של המערער היווה עבורו חוויה קשה ומרתיעה, ובמטרה לצמצם את הנזקים והפגיעה שעלולים להיגרם למערער ולסיכויי שיקומו – המליץ שירות המבחן שתקופת המאסר שתוטל על המערער לא תהיה ממושכת מדי. כמו כן הומלץ לשלבו בתכניות טיפוליות מתאימות במסגרת הכלא.

עיקרי גזר הדין של בית המשפט המחוזי

4. בית המשפט המחוזי קבע כי כתב האישום מתאר שני אירועים שונים, גניבת הרכב והמרדף. באשר לגניבת הרכב, נקבע מתחם העונש ההולם בנסיבות העניין בין 12 ל-30 חודשי מאסר. באשר למרדף, עמד בית המשפט המחוזי על חומרת מעשי המערער – בריחה מאנשי חוק, התעלמות ממחסומים וסיכון ציבור המשתמשים בדרך – ועל מגמת הפסיקה להחמרת הענישה בגין עבירות אלה. מתחם העונש ההולם נקבע להיות בין 30 ל-60 חודשי מאסר. במסגרת הנסיבות שיש להתחשב בהן בתוך מתחם העונש ההולם, נלקחו בחשבון גילו הצעיר של המערער, נסיבות חייו, מצבה הרפואי של אימו, עברו הנקי ושיתוף הפעולה עם רשויות אכיפת החוק. בשים לב להסכמת המשיבה לכך שעונש המאסר שיוטל יהיה בשליש התחתון של שני המתחמים ובצבירה חלקית שלהם, גזר בית המשפט על המערער 40 חודשי מאסר, כאשר הומלץ לשלבו בתוכנית טיפולית מתאימה במסגרת הכלא, וכמו כן הוטל עליו כאמור מאסר על-תנאי, פסילה מלהחזיק רישיון נהיגה, ופיצוי למתלונן.

מכאן הערעור שלפנינו.

5. עובר לדין בערעור דנא, הוגש תסקיר משלים בעניינו של המערער. בתסקיר נאמר כי המערער החל בריצוי מאסרו, הוא משולב בתעסוקה, ותפקודו בסך הכל תקין ומשביע רצון. צוין כי המערער מקיים קשר אינטנסיבי עם גורמי הטיפול, ומשתתף בקבוצות טיפול בנושא מניעת אלימות כללית ותעבורה.

עיקרי טענות הצדדים

6. לטענת המערער, העונש שהוטל עליו בגין העבירות שביצע, בהיותו צעיר וללא הרשעות קודמות, סוטה ממדיניות הענישה המקובלת. המערער הדגיש כי הודה במעשים בהזדמנות הראשונה, לא ניהל הוכחות, לקח אחריות והביע חרטה, וכי במהלך בריחתו לא נוצר סיכון של ממש לחיים. לטענתו, בית המשפט המחוזי התעלם לחלוטין מתוכן התסקיר החיובי בעניינו וההמלצות שבו. עוד הוסיף, כי לא ניתן ביטוי מובהק בגזר הדין לעובדה כי שיתף פעולה עם המשטרה וסייע בתפיסתם של שני שותפיו לעבירה. לשיטת המערער, שגה בית המשפט המחוזי בהתייחסותו לעבירות שביצע כאל שני אירועים נפרדים, שכן כתב האישום מתאר אירוע אחד מתמשך, אשר ארך דקות ספורות, וכאשר המערער כלל לא היה שותף פעיל בגניבת הרכב אלא רק תצפת.

7. מנגד, טוענת המשיבה כי העונש שהוטל מוצדק בנסיבות העניין, ואף מצוי ברף התחתון. המשיבה הדגישה את העובדה כי הנהיגה הפרועה בוצעה בהמשך לגניבת הרכב, עבירה חמורה כשלעצמה, ואת ניסיונו של המערער להימלט רגלית, תוך דחיפת שוטר שניסה לעוצרו. מעשיו של המערער מלמדים כי אין מדובר בהתנהלות של אדם נורמטיבי, והם מחייבים ענישה משמעותית. עוד צוין כי טרם שולם הפיצוי שנפסק לבעל הרכב.

דין והכרעה

8. לאחר עיון בגזר דינו של בית המשפט המחוזי, בנימוקי הערעור ובתסקירי שירות המבחן, ולאחר ששמענו את טיעוני הצדדים מזה ומזה, הגענו למסקנה כי דין הערעור להידחות. כידוע, ערכאת הערעור אינה נוהגת להתערב בעונש שאותו הטילה הערכאה הדינית, למעט במצבים חריגים שבהם נפלה בגזר הדין טעות מהותית או שהעונש שנגזר חורג באופן ניכר מן העונשים המוטלים, בדרך כלל, בנסיבות דומות (ע"פ 1242/97 גרינברג נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (3.2.1998); ע"פ 5764/07 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (12.12.2007)). העניין שלפנינו אינו מצדיק את התערבותה של ערכאת הערעור.

9. המעשים שבביצועם הורשע המערער הם חמורים. המערער נמלט מהמשטרה בנהיגה פרועה, במשך דקות ארוכות, באופן שהיה בו כדי לסכן את שלומם ובטיחותם של משתמשים אחרים בדרך. הפרשה יכולה להסתיים גם בצורה חמורה בהרבה. נהיגתו המסוכנת של המערער הסתיימה רק לאחר שאיבד את השליטה במכונית ונתקע. גם לאחר מכן המשיך בבריחה ברגל, ולבסוף התנגד באלימות למעצרו. התנהגותו זו מעידה על זלזול בוטה בחוק ובאוכפיו, ועל מסוכנות רבה. לכל אלה מצטרפת העובדה כי העבירה בוצעה בהמשך לעבירת גניבת רכב. בית משפט זה עמד שוב ושוב על חומרתן של עבירות סיכון חיי אדם בנתיב תחבורה, אגב התעלמות מהוראות שוטרים לעצור – "אשר הענישה בגין חייבת להיות משמעותית ומרתיעה על מנת להילחם בתופעה ולהגן על הנוסעים בכביש ועל כלל המשתמשים בדרך" (ע"פ 4160/14 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 11 והאסמכתאות שם (20.10.2014); ע"פ 3641/14 מדינת ישראל נ' חסונה, פסקה 6 (2.7.2014)). לצד זאת נקבע כי אין מדובר ברף ענישה "כובל" שאין לסטות ממנו, אלא

בהתווית מדיניות כללית, ובפועל יבחן כל עניין על יסוד נסיבותיו הפרטניות (ע"פ 6099/12 נסימי נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (18.11.2012) (להלן: עניין נסימי); ע"פ 5622/07 מדינת ישראל נ' קרדונה, פסקה 8 (24.9.2007) (להלן: עניין קרדונה)). מגזר הדין עולה כי בית המשפט המחוזי התחשב במכלול נסיבותיו הפרטניות של המערער, נסיבות המעשה והעושה, לרבות אלו המקלות, בקשר לגילו, נסיבותיו האישיות, עברו הנקי ושיתוף הפעולה מצדו עם רשויות אכיפת החוק – וסביר להניח שאלמלא אלה, היה מוטל עליו עונש חמור יותר. כמו כן ניתנה התייחסות מעמיקה לתסקיר שירות המבחן, בניגוד לטענת המערער, ובית המשפט המחוזי אף המליץ על שילובו של המערער בתוכנית טיפולית מתאימה במסגרת הכלא, בדומה להמלצה שבתסקיר. למותר להזכיר כי תסקיר שירות המבחן הוא בגדר המלצה שעל בית המשפט להביא בחשבון במניין שיקוליו, אך התסקיר כידוע אינו מחייב.

10. עיון בפסיקה, לרבות זו שהוגשה על-ידי ב"כ הצדדים, מעלה כי העונש שהושת על המערער אינו חמור, ולבטח אינו חורג באופן ניכר ממדיניות הענישה המקובלת ועל כן לא מצדיק התערבות (ע"פ 5316/13 מסאלחה נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (9.12.2013)). כאמור, הפסיקה מורה על החמרה בענישה בעבירת סיכון חיי אדם בנתיב תחבורה, ורף הענישה שנקבע לגביה בבית משפט זה עומד על מספר שנות מאסר (ראו, למשל, ע"פ 291/13 אברהים נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (22.12.2013), שם צוין כי "בפסיקה נקבע רף של 4 שנות מאסר בפועל בגין עבירה זו"; ע"פ 8421/12 בן חיים נ' מדינת ישראל, פסקה 17 (29.9.2013) (להלן: עניין בן חיים); ע"פ 5778/11 מדינת ישראל נ' ביטון, פסקה 5 (13.9.2011)). עונש מאסר משמעותי מוטל גם כשמדובר באנשים צעירים שביצעו עבירה זו (ראו, למשל: ע"פ 2079/06 אבו עזא נ' מדינת ישראל (7.6.2006), במסגרתו קיבל בית משפט זה את ערעורה של המדינה על קולת העונש שהושת על המערער, אדם צעיר ונטול עבר פלילי, והעמיד את עונשו על ארבע שנות מאסר לריצוי בפועל; עניין נסימי, במסגרתו נדחה ערעור על חומרת העונש, 34 חודשי מאסר בפועל, וצוין כי "העונש שהושת על המערער בנסיבות המקרה הולם בהחלט את רף הענישה הנוהג בתחום (ואף מקל במעט)"; ע"פ 2722/07 אבו ראשד נ' מדינת ישראל (20.9.2007), דחיית ערעור על חומרת העונש, 36 חודשי מאסר; ע"פ 6757/11 סעדין נ' מדינת ישראל (16.10.2012), שם נותר על כנו עונש מאסר בפועל של 4 שנים, על אף המלצת שירות המבחן להטיל על המערער עונש של מאסר לריצוי (בעבודות שירות). לכך יש להוסיף כאמור כי בענייננו הורשע המערער גם בעבירה של גניבת רכב, עבירה חמורה כשלעצמה, וכי נתפס רק לאחר מרדף מסוכן שארך מספר דקות – נסיבות המחייבות עונש חמור עוד יותר (ראו, למשל: ע"פ 2653/12 אבו כף נ' מדינת ישראל (24.4.2013), שם אמנם נדון עניין חמור מענייננו (נאשם שניהל הוכחות, בעל עבר פלילי), אך גם הוטל עונש חמור יותר, 4 שנות מאסר בפועל (ולא 40 חודשי מאסר, כפי שטען המערער). בית משפט זה דחה את הערעור על חומרת העונש ואף קבע כי "עונש המאסר שהוטל הוא קל"; ע"פ 656/13 אוסמה נ' מדינת ישראל (31.10.2013) (להלן: עניין אוסמה), שם נדחה ערעור על חומרת העונש, 42 חודשי מאסר; ע"פ 10261/07 אלמכחל נ' מדינת ישראל (15.12.2008), שם הופחת העונש ל-3 שנות מאסר, כשנדון מרדף קצר של כמה שניות; ע"פ 8584/13 שטארה נ' מדינת ישראל (30.6.2014), שם נותר על כנו עונש של 4 שנות מאסר בפועל בגין ביצוע העבירה של סיכון חיי אדם במזיד בנתיב תחבורה, שהצטבר לעונש של 6 חודשי מאסר בגין עבירת החזקת רכוש החשוד כגנוב). עיון בפסקי הדין אליהם הפנה המערער מלמד כי אין בהם כדי להשליך ישירות על עניינו הפרטני, שכן נדונו בהם מעשים שונים או חמורים פחות מענייננו, בנסיבות מיוחדות, וכאשר בית המשפט נתן משקל להלכה לפיה ערכאת הערעור אינה ממצה את מלוא חומרת הדין (כך, למשל, בע"פ 4894/13 סלע נ' מדינת ישראל (23.1.2014) המערער נהג על אופנוע (היוצר סיכון פחות משמעותי ומביא ככלל לענישה פחות מחמירה), ולא הורשע בנוסף בעבירת גניבת רכב; בע"פ 7348/11 מדינת ישראל נ' אוזן (26.12.2011), שם העונש הועמד על 22 חודשי מאסר בפועל, לא נדונה עבירת גניבת רכב, וניתן משקל מיוחד למצבו הנפשי של המשיב; עניין בן חיים, שם נקבע כי עונשו של המערער, 16 חודשים, הוקל משמעותית לעומת הרף המקובל, וזאת בשל חלופי הזמן ממועד ביצוע העבירה והתמשכות ההליכים בעניינו.

11. באשר לטענות המערער כי מדובר באירוע אחד (המחייב מתחם ענישה אחד בלבד) – סבורני כי בעניין שלפנינו אין צורך להכריע בשאלה זו, וזאת מכיוון שממילא הגענו למסקנה כי העונש הכולל שהוטל הוא סביר בנסיבות העניין, בין אם נראה את עובדות כתב האישום כאירוע אחד, בין אם נראה אותו ככולל כמה אירועים (למבחנים באשר לשאלה אם מדובר במספר "אירועים" או ב"אירוע" אחד, ראו: ע"פ 4910/13 ג'אבר נ' מדינת ישראל (29.10.2014)). איננו סבורים כי התייחסותו של בית המשפט המחוזי אל כתב האישום ככולל שני אירועים הובילה להחמרה בעונש, ובכל אופן אין בעובדה זו כשלעצמה כדי להקים עילה להתערבות ערכאת הערעור (השוו לע"פ 4316/13 מדינת ישראל נ' חג'אמה, פסקה 22 (30.10.2014); השוו גם לעניין אוסמה, בפסקה 9).

12. על סמך האמור, נמצא כי העונש שגזר בית המשפט המחוזי בגין כלל העבירות הוא עונש ראוי בנסיבות העניין, ואין מקום להתערב בגזר הדין של בית המשפט המחוזי. לפיכך הערעור נדחה.

ניתן היום, י"ח בכסלו התשע"ה (10.12.2014).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

המשנה לנשיא